

Приредила Биљана Остојић

Саша Јеленковић* - Тврђава

РЕЉЕФ

У долини је каменолом, мноштво речи је у њему.
Нема нових станица, нема нових ритмова.
Трпеза за све и свакога. Који се клоне
уздаха
сада завиде: ако се не усправи остаће ни
мртав
ни слободан. Варљив је поглед на време:
лица која је пратомајстор превидео
огледају се
у отиску. Клизнуо је камен на камен
пирамиде.
То је, дакле, свет: дисањем узвраћа
ударац.
Поворка нека крене, чете слугу и
слушкиња,
снахе и синови, откупљено робље.
Такав је народ, наваљује на покрет,
потом се
снебива и осврће. А нико да постане стуб
соли.
Не горе за њима градови. Магла понад
поља не трепери.
Сезона је стрепње:
геометрија се преображава у елегију.
Био је човек, о њему се говорило да сеје
и једри,
са палубе је надгледао плантаже
светлости.
Са оближњих брда ништа не одбацују: све
је добро,
предуго чекање киша и опсежни покрети
трупа.
О невидљивом је овде реч: хлебом и
вином
запечатали су уста и сишли на ушће.

КРАЉЕВСКА ОБЈАШЊЕЊА

Други су рађали боље: увек у публици,
никад на сцени, туђе је роле шапутао.
Окрутног срца спрам лењих и
равнодушних:
лио је вино из крчага што га сумпором
очисти наложница. Беснео кад плануше
лађе.
Деобу дочека хладне главе: древном
вештином
оборивши разлоге гнева. И шта је
ишчилело
из њега да постаде овако слободан?
Мимо судбине смрскаху га коњи и кола
кад је из тећег таласа узнемирене воде
изронио велики бик.
Он сада поседује што је обећано нама:
рукавце дуж којих памук копни у
чаурама.
Градови чије темеље носи на чеоној
кости,
градови у светом рату, градови под
бесмртним
велом: терет који је изнео на обалу
и заспао изможден на гомили сасушеног
лишћа.
Видео је како се коцком деле хаљине и
правда,
и слава штитова плесни под кровним
гредама,
маховину је видео по луку и стрелама,
секиру окамењену у пању,
кору што се дели од дрвећа да је разнесу
гладни, све је то гледао.
Отвори се, Еритрејо, ову ватру не палиш
нити гасиш. На врховима прстију пролазе

И кад неко упита докле овако:
прашина-кал-дим-смола,
издвојиће се шаман, и ништа лакше:
повикаће нека се
примире, потребније од храма сада је
тело,
пресудније весло од звона.
Када се зауставе нече означити место.
Зашто да постану спомен ако
уобличавање
ништи насладу посматрања? Опуштени
током сеоба
учврстише сагласје душа, а долазак се
лако
уклопио у расправу о изузетним
биографијама.
Помирени са расплетом нису нахрупили,
прикрали су се, и од тада, стопљени с
позадином,
подсећају на пометњу.

А онда су објављени први преводи после
Вавилона:
опеке за нову кулу. Двојица: онај који је
закуцао
последњи дрвени клин у под, и онај коме
је допуштено
да описом надирања народа оконча
хронику и започне
поему, сели су да размисле зашто нико не
пристиже.
Што не пожалише, Мајко, опрости:
није време за оптужбе
кад благородни пониру у закулисно.
Заставе су прострте уместо постеља:
покошава се
предео који ни дрво не трпи усправљено.
И сви устају, али то је опасно померање
границе.
Они не би да их додирнемо, зато нас
навикавају
на улогу посматрача: претече оживелих
из глине
које сколи збуњеност. А над свима
проговара
оно блиско и једноставно, и свака је
опомена
окрутна и спасоносна. И не тражи превод.

који не познају границу спокоја и лутања.
Не постављај питања: ако си обећао,
заиграј.
Ако си обећан: вребај.
И лице је окренуо према острвима,
вода је надлазила и плавила изузетне
домове
несвакидашњих људи, ваздух изгледао
као
акваријумско стакло, а
столови-столице-теписибаж
ури-књиге-компјутери-кревети-часовници
севнули крљуштима: откуцала је њихова
поноћ.
Чезнуо је да буде узнемирен:
крематоријум је
гутао ваздух, и чега беше мање:
забрана или ожиљака?
Написао је реч, никада краћу, написао
још
једну реч, нимало пророчку али тачну:
начини ме будним.
Доћи ће Вилдад и доћи ће Софар.
И онај којег књиге не помињу а доводи
кнезове
у лудило, и памте га који стреличарима
послужише
за разоноду пред пут у запуштене крајеве.
Поставио је знак, опеку на опеку, кост на
разбој,
отпечатио амбаре. А где се очистио,
где је реч разумео?
Не сме у храм, непостојани Дедал,
од њега зависи преписка.
Нуде му одлична стада, звери отхрањене
за лов,
нуде му заклоњен видик,
обалску стражу и мерачку ужад.
Само да стане на праг и каже: тргујте док
нарасте
царство и приступе дереглије, док одвежу
скеле
и размиле се каравани: моје племе је
пробуђено,
не препознаје језик у којем се родило.

КО ЗНА

Светлости смрти! Познајем сваку стазу
кроз
скрхана ребра врбака где су у маховину,
кору и пруже утиснуте боје Постања.
Спреман сам
за слап живе воде, за чисту одору ушћа.
Зар нису хероји, испитујући себе,
презрели
опојну пролазност? Час је да угледамо
потонуле
градове: име и славу духа који мрви
кости.
Ко ће вас тешити кад испловим, ко ће
причати о губитку? И кад би ове речи биле
истините:
укрстили би путеве преко камењара који
раздваја плодну равницу од сна о
пропланку
повољних ветрова. Ту, где дуго
нетрулежно остане
трупло жртвованог бика, подигли би
стан.
А дотад нека почивају на зидовима
заустављени
у кроку и замаху. Уклесани нарасли
толико
да небо и земљу одводе са собом: у нулту
годину.
И освртао сам се у чуду у који ово град,
након какавог расплета, ступам? Свуда
отворена
врата, недирнуте постеље, одложено
оружје.
Утекао зограф, скрио се скулптор:
зинула је замка на образ и стопало.
Бучно би требало да је на трговима,
метеж у луци
и тиска пред ареном. А оно, распуштен
Сенат,
бушни ковачки мехови, умотана једра:
за одлуку и наредбу прекасно.
Па буди сад победник и освајач.
На дохват руке сјаји писмо: чувај се
узмицања,
не приличи са одстојања, бојажљиво,
невидљивом
нудити страст. Улоге се бирају пред
полазак,

... онај сам чије лутање није проклетство
лелујање кроз сенке само је привид
непогребен нисам сасвим тамо
ишчекивање са копна и палубе призива
коначни мир у који бих могао
да утонем када би преломили
моје весло усправили га у песку на обали
заливши место подсећања медом и вином
али и тада би моја нехеројска смрт
стајала на путу спокојства
ко сам иначе ако нисам херој или
кукавица
срамна је случајна смрт јер није
посведочена
мене не чекају не замишљају ме како се
замишља
најдуже одсутни некако су ме занемарили
још увек сам ту негде затурен нико ме
није видео
заборав није права реч нити опазео
стрмоглави пад
најгора је од свега распршеност која није
казна
него искорењеност лишена образложења
никада никада никада нећу бити болестан
на смрт
у смрти налазим лутање
проклетство несмирениости
недовољно мртав за мртве
из живих одсутан и расут
ово непрестано излажење из себе
развејаност
присуство у свему али немогућност
усидрења
у смрти макар у смрти ако се не може
зауставити
поигравање са упориштем душа губи
битку са телом тело вибрира
... ја знам ко сам... ко зна ко сам ја...

ЕЛПЕНОРОВО ПИСМО

И пре него што обновим досаду окусићу
мало
усијаног песка у живо бласто претвореног
потезом

увежбавају путем, под храстовима, у карантинима
(време несклоно и расправа се захуктава)
пред олују и у samozаборау. Ноћно устајање
и опасност од пада, заверенички разговори
под кринкама, а све што замислиш неизрециво
и залеђено. Сањам имена богова, глад ме обнавља и змијски отров на непцима.

ТВРЂАВА

Тврђаву сам сазидао, назвао је Патмос или Армагедон, да у њој будем срећан и потиштен, ближе почетку и ближе раскиду, ученик и мајстор, одбачен како то могу бити само пожудни и смерни. Каква је ово болест, шта ми је понуђено да бирам? љубавници су као нерођени: не маре за видљиве границе, топлим очима питају хоће ли се вратити краљеви, хоће ли оставити за собом блажено незнање или чисту радост? Откривење се излива у тутањ удаљених простора. Осећање препуштености омамљује.
Мојим гласом проговара страх од доколице.
Следим овај лепо поредак, сазвучје жарког појаса и завејане долине, одјек водопада и таласање жита. Оно што беше огољено, сада је испуњено и усамљено.
Након сваке смрти Млечни пут нарасте за једну кап. Изорана је земља око Тврђаве,
подигнут мост и, у даљини, умотана прилика,
као игла, ушива хоризонт.
А ветар, по први пут, гласник је спајања.

прста пресудитеља, најмањег, што га одсецају најчешће на тржницама, скупа са каишевима и појасним торбицама, успут, крадимице, кривим ножем, сецикесе и накриво насађени мазгари, у предаху између два каравана.
Милост и немилост о којима декламује дворски песник раздражују разносаче вести од којих и на престо да утекнем и прогласим забрану подизања храмова од злата и увоз ружа из Египта, и да ми се поклоне до земље утваре и ковачи, тамничари и друиди, па да се препаднем колико сам невин и збуњен.
А неће се променити ништа и да се зачудиш рани што на око подсећа, свевидећем жару, кад си се већ, сумњичав, ограничио на сузбијање нагона и подилажење сујети, и сипаш ли сипаш опише природе да законодавцима измамиш усхићење а песницима порицање, као да ниси до синоћ био тигар а од јутрос бернардинац, чемерни језиче мој.

* Добитник награде ВАСКО ПОПА за 2002. годину.